

te ut subditâ divinæ motioni non nisi actualitatem & perfectionem importat; actus verò egrediens à voluntate partim subditâ partim non subditâ divinæ motioni dicit perfectionem aliquam conjunctam malitiæ, itâ, ut perfectio tribuatur voluntati subditæ, malitia voluntati non subditæ adscribatur: impossibile enim est, quod malitia actûs voluntatis tribuatur moventi voluntatem, si malitia non tribuatur voluntati secundum illam rationem, secundum quam movetur, sicut effectus causæ non tribuitur causanti causam, si non procedat à causa secundum quod est causata.

Obj. 3. Deus esset Author peccati, si consuleret vel præciperet materiale peccati: eò quod materiale peccati non possit à creatura, cui datur consilium vel præceptum poni absque formali; ergo multò magis, cum moveat physicè ad materiale peccati.

R. Negando consequentiam: disparitas est, quod voluntas movens physicè solum causet & velit ea, quæ subduntur suæ virtuti & causalitati: vult enim solum illud, quod agit; voluntas autem movens moraliter non solum vult illud, quod intendit, sed etiam quæ per se cum illo sunt connexa; quia ergo materiale peccati per se ab homine poni nequit sine formali, Deus præcipiendo vel consulendo materiale diceretur Author formalis malitiæ.

DISPUTATIO XVI.

De existentia & essentia providentia & prædestinationis,

In intellectum & voluntatem Dei secundum nostrum modum intelligendi sequitur providentia respectu omnium rerum creaturarum, & prædestinatio respectu creaturarum intellectualium. Est autem prædestinatio grammaticaliter sumpta prævia destinatio, de-

sti-

De Essentia & Es
sentiâ in accip
per formâ, vel
de & congruit
Parti Theolo
gicæ ordinati
alio æternitate
duntur.

Q

Quid sit pro

DICO. 1. pr

... præ

re alia in jam

hancin Deo dat

tanti à se ipse

suaver; contra A

existentiâ Dei, De

videntiam non habe

cundo ipsa causa. Si

videntiam habent,

se similitudinem ca

unt. Tertio mirat

ipso univesi

tant. Quarto ipse

causarum co

am indicant: in ta

alioverarum

aliqua suprema in

mundo præ

videndo sunt seq

providentia

entiam divi

et supremalem,

duntur: nos quipp

duntur potentia in

DE EXISTENT. & ESSENT. PROVIDENT. & PRÆDEST 239
stinatio verò accipitur vel pro determinatione alicujus faciendi, vel pro designatione, vel pro missione & ob congruitatem horum significatorum Sancti Patres & Theologi hoc nomine usi sunt, ad indicandam ordinationem aliquorum in vitam æternam in Deo æternaliter existentem, vi cujus in tempore salvantur.

QUÆSTIO I.

Quid sit providentia, an & quid sit prædestinatio?

DICO. I. *Providentia principalis est pars prudentie . . . prudentie autem proprium est . . . ordinare alia in finem.* S. D. hic Q. 22. A. 1. in O. hanc in Deo dari probat Script. Sap. 8. v. 1. *attingit à fine usque ad finem fortiter & disponit omnia suaviter*; contrà Atheos probat ratio demonstrans existentiam Dei, Deum enim existere & rerum providentiam non habere apertissima est insania. Secundò ipsæ causæ secundæ effectuum suorum providentiam habent, multò magis causa prima, cujus similitudinem causæ secundæ in causando participant. Tertio mirabilis ordo, pulchritudo, ornatus, dispositio universi providentiam divinam demonstrant. Quarto ipse conflictus elementorum ac variarum causarum contrariarum providentiam divinam indicant: in tantâ enim diversitate & perpetuo dissidio creaturarum mundus subsistere non posset, nisi aliqua suprema intelligentia summo consilio & sapientiâ mundo præsideret; circâ hanc providentiam scienda sunt sequentia.

Primò providentiam juxtâ diversitatem objectorum materialium dividi in providentiam naturalem & supernaturalem, in prædestinantem & reprobantem; unus quippe finis & ratio formalis, quam divina providentia in omni suo effectu respicit, est

may

manifestatio divinarum perfectionum, idèdque inter partes divinæ providentiæ non est distinctio virtualis intrinsicæ, sed, quia objecta materialia & effectus ad hunc finem ordinati inter se differunt, dum alii pertinent ad ordinem naturæ, alii ad manifestandam misericordiam in electis, alii ad ostendendam justitiam in reprobis, idcirco alia vocatur providentia naturalis alia prædestinans vel prædestinatio, alia reprobans vel reprobatio.

Secundò ad providentiam plures actus intellectus & voluntatis concurrere, quos per analogiam ad nostros actus & secundum prioritatem objectorum in Deo distinguimus, quorum primus est volitio sive intentio finis: hæc enim est, quæ movet ad electionem mediorum. Secundus cognitio mediorum proportionatorum. Tertius consilium seu iudicium illorum. Quartus est electio. Quintus denique imperium.

Tertiò Providentiam pertinere ad intellectum ut immediatè elicentem, ad voluntatem verò ut imperantem juxtà S. Th. hic A. 1. ad 3. *providentia est in intellectu, sed præsupponit voluntatem*: item Q. 5. de verit. A. 1. *O providentia includit & scientiam & voluntatem, sed tamen essentialiter in cognitione manet, non quidem speculativâ sed practicâ*, ratio est: quia providentiæ est ordinare in finem media; sed ordinare per se & propriè spectat ad intellectum: ordinare enim est considerare unum in ordine ad aliud, considerare autem per se pertinet ad intellectum, unde etiam providere etymologiam suam habet à videre.

Quarò providentiam consistere formaliter in actu imperii electionem mediorum subsequente. Colligitur ex S. Th. hic A. 1. ad. 1. *precipere de ordinandis in finem, quorum rectam rationem habet,*

com-

De Essentia & ...
comperit in se
non præterit. E
providentiæ pro
tia constitit in e
non, qui ip
subsequens est e
tanta voluntate
um, prima v
videndi finem
aque ordo co
tionis termina
quo voluntas
gruitate eligit
gruentia, ordo
diorum subleque
ctio ad applica
executionem medi
tanta igitur consi
retinere ad ordi
ndit ad consecut
um mediorum ele
Quarò providen
tiam intelligens
ratiõ: quia hæc
volentia utcum non
liberum; est enim
no distincta ab arte
vat conformitatem
tanta habet se ca
tum distincti à le
impulset creaturis
eas habet, provid
ratiõnente ad
de creatum. Quarte
voluntate præter ad
Part. I. Theol. Sc

DE EXISTENT. & ESSENT. PROVIDENT. & PRÆDEST 241
competit Deo secundum illud Ps. praeceptum posuit &
non praeeribit. Et secundum hoc competit Deo ratio
prudentialis & providentia. Ratio est ; quia providen-
tia consistit in efficace ordinatione mediorum ad fi-
nem ; atqui ipsum imperium electionem mediorum
subsequens est efficax ordinatio mediorum ad finem :
nam in voluntate duæ reperiuntur habitudines ad fi-
nem, prima vocatur ordo intentionis estque ordo
volendi finem, secunda vocatur ordo executionis,
estque ordo consequendi finem volitum, ordo inten-
tionis terminatur & completur in actu electionis,
quo voluntas supposito iudicio de mediorum con-
gruitate eligit media ad finem consequendum con-
gruentia, ordo executionis incipit ab imperio ele-
ctionem subsequente, quo voluntas movetur in ex-
ercitio ad applicandum se & potentias executivas ad
executionem mediorum & assecutionem finis; provi-
dentia igitur consistit in ordine efficaci mediorum
pertinente ad ordinem executionis, quâ voluntas
tendit ad consecutionem finis intenti per executio-
nem mediorum electorum.

Quintò providentiam divinam secundum nostrum
modum intelligendi distingui Primò à scientiâ Dei
practicâ : quia hæc est simul de mediis & fine, pro-
videntia autem non est circâ finem, sed circâ media
ad finem : est enim de ordinandis in finem. Secun-
dò distingui ab arte : quia ars est circâ res, ut ha-
bent conformitatem cum dictamine artificis, pro-
videntia habet se circâ res ut ordinantur in finem.
Tertio distingui à lege Dei : quia lex Deo non est
imposita sed creaturis & est imperium regale respici-
ens subditos, providentia consistit in imperio mo-
nastico respiciente actum Dei liberum, qui est usus
& executio. Quartò distingui ab ideis : quia hæc
possunt pertinere ad intellectum speculativum, pro-

videntia semper pertinet ad intellectum Dei practicum. Quintò distingui à potentiâ Dei executivâ : quia licet potentia tam executiva quam providentia formaliter consistant in imperio tanquam actu practico scientiæ, tamen hic actus habet rationem potentiæ secundum munus exequendi, rationem verò providentiæ secundum munus dirigendi & secundum munus dirigendi inadæquatè præsupponitur sibi ipsi ut habenti munus exequendi.

Dices. Actus imperii in Deo videtur involvere imperfectionem, infert enim subdicionem.

R. Actum imperii in Deo non inferre subdicionem sed subordinationem virtuales, quæ, sicut reperitur absque imperfectione inter intellectum & voluntatem divinam, ita quoque actus imperii, ad quem consequitur usus & executio, nullam involvit in Deo imperfectionem.

DICO. 2. *Deo conveniens est homines prædestinare . . . ratio transmissionis creature rationalis in finem vite æternæ prædestinatio nominatur* S. Th. hic Q. 23. A. 1. O.

Explicatur : prædestinatio quandoque latius sumitur pro quâcunque prædefinitione divinâ & in hoc sensu sæpius à S. Aug. & aliis PP. sumitur, ut, dum dicitur prædestinatio in bonum & prædestinatio in malum. Aliquando sumitur strictiùs pro illâ determinatione, quâ creatura rationalis efficaciter & infallibiliter destinatur ad æternam beatitudinem, & in hoc sensu ita definitur à S. Augustino : præscientia & præparatio beneficiorum Dei, quibus certissimè liberantur, quicumque liberantur, & à S. Th. transmissio creature rationalis in finem vite æternæ. Quod vero præter supernaturalem providentiam generalem quâ Deus omnes homines & creaturas rationales ordinavit ad gloriam, eisque præparavit media sufficientia

DE EXISTENT. & ESSENT. PROVIDENT. & PRÆDEST. 243
ad illam consequendam, detur hæc providentia
specialis sive prædestinatio, quâ aliquos efficaciter or-
dinat & transmittit ad æternam beatitudinem, est
definitum à Trid. Sess. 6. cap. 12. *ibi: nisi ex spe-
ciali revelatione sciri non potest, quos Deus sibi elegerit.*
Supponit igitur aliquos à Deo electos sive præ-
destinatos. Et constat ex Scripturâ Rom. 8. v. 30.
quos prædestinavit, hos & vocavit Ephes. 1. v. 5.
*prædestinavit nos in adoptionem filiorum per Jesum Chri-
stum.* Act. 13. v. 48. *crediderunt, quotquot erant
præordinati ad vitam æternam.* Et ratio est: sicut in
Deo datur duplex voluntas respectu finis, ad quem
homines sunt conditi, una antecedens, quâ vult om-
nes salvos fieri, alia consequens, quâ vult aliquos
ad salutem pervenire; itâ etiam duplex admittenda
est providentia supernaturalis, una generalis funda-
ta in voluntate Dei antecedente, alia specialis, quæ
vocatur prædestinatio fundata in voluntate Dei con-
sequente & efficaci, quâ aliqui finem, ad quem
sunt conditi, infallibiliter consequuntur: si enim
illi, qui perveniunt ad salutem, absque speciali
Dei providentiâ & præordinatione salutem conse-
querentur, illorum salus esset præter Dei intentio-
nem, nec ipse eligeret homines sed illi se eligerent,
nec ex proposito Dei, sed ex proposito humanæ vo-
luntatis salvarentur, quod repugnat verbis Christi
Joan. 15. v. 16. *non vos me elegistis, sed ego elegi
vos.* Adde: quod aliquis virtute propriâ non potest
obtinere, ad illud debet transmitti ab alio: sicut
enim sagitta, quia non potest ex se attingere sco-
pum, debet per sagittarium ad scopum transmitti;
itâ ad vitam æternam, quæ omnes vires nostras ex-
cedit, debemus transmitti, quæ transmissio & or-
dinatio mediorum, quibus perveniamus ad vitam
æternam, ab æterno in mente Dei existens est præ-
destinatio.

An predestinatio sit actus divini intellectus.

HÆc difficultas tam de providentiâ quam de prædestinatione moveri potest, utraque enim pertinet ad intellectum & voluntatem, unde dubitatur, quid formalius importet, de providentia generali S. Th. hic Q. 22. A. 1. ad 3. ait: *providentia est in intellectu, sed presupponit voluntatem finis, nullus enim præcipit de agendis propter finem, nisi velit finem.*

DICO. *Predestinatio est quedam ratio ordinis aliquorum in salutem æternam in mente divina existens* S. Th. hic Q. 23. A. 2. in O. sive prædestinatio formaliter pertinet ad intellectum.

Probatur: ad illam potentiam pertinet prædestinatio, ad quam spectat ordinare media, quibus Electi finem suum vitam æternam obtineant; atqui ad intellectum pertinet ordinare media conducentia ad finem, sicut ad voluntatem pertinet velle & approbare media proposita & ordinata per intellectum, ergo prædestinatio est actus divini intellectus, sed qualis sit actus intellectus dicetur quæst. seq.

Obj. 1. Prædestinati in sacris litteris dicuntur Electi Matth. 22. v. 14. *multi sunt vocati pauci vero electi* Ephes. 1. v. 4. *elegit nos in ipso ante mundi constitutionem* Rom. 9. v. 12. & 13. *non ex operibus sed ex vocante dictum est Jacob dilexi Esau autem odio habui, ergo prædestinatio est electio, & electio pertinet ad voluntatem.* Vocatur etiam Rom. 8. v. 28. *propositum; diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum, iis, qui secundum propositum vocati sunt sancti.*

R. His & similibus textibus exprimitur prædestinatio vocibus significantibus actum voluntatis, quia volitionem

De Exempt. & Es
noem præsuppo
imponit.

Obj. S. Th.

predestinatio præsu

ctibus voluntat

et enim ipsa pe

æ. Negando

delinatio inadec

tum aliquorum fi

media præsuppo

non sequitur, qu

Q U

in qui actu firm

Plures actus inæ

rationem, ut e

Primo. Deus per sic

agnoscit quos & qu

æ possit. Secundo

ionem vult aliquos

æternam. Tertio. p

ur media, per que

incipit. Quarto. d

voluntatis, qui voca

cursum per actum

perum.

DICO. Deus ab et

noem rationem or

Vic Q. 23. A. 1

dicuntur i præde

tionem subsequ

firmatificacissir

temis unam ratio

qui hic imperium

DE EXISTENT. & ESSENT. PROVIDENT. & PRÆDEST. 245
tionem præsupponit, non quod eam formaliter
importet.

Obj. 2. S. Th. 3. P. Q. 1. A. 3. ad 4. dicit:
prædestinatio præsupponit præscientiam futurorum; ergo
est actus voluntatis, alias præsupponeret seipsam,
esset enim ipsa præscientia.

R. Negando consequentiam: licet enim præ-
destinatio inadæquatè sumpta præsupponat præscien-
tiam aliquorum futurorum: videlicet prout est circà
media præsupponit præscientiam finis, ex hoc tamen
non sequitur, quod sit actus voluntatis.

Q U Æ S T I O III.

In quo actu formaliter & essentialiter consistat præ-
destinatio?

Plures actus intellectûs concurrunt ad prædesti-
nationem, uti etiam plures actus voluntatis uti
Primò. Deus per scientiam simplicis intelligentiæ
cognoscit, quos & quot ad salutem æternam perduce-
re possit. Secundò per actum voluntatis sive inten-
tionem vult aliquos efficaciter perducere ad vitam
æternam. Tertiò per actum intellectûs proponun-
tur media, per quæ quilibet ad vitam æternam per-
duci possit. Quartò hæc media approbata per actum
voluntatis, qui vocatur electio, diriguntur ad exe-
cutionem per actum intellectûs, qui vocatur im-
perium.

DICO. Deus ab eterno preparavit prædestinando;
concupiens rationem ordinis aliquorum in salutem S.
D. hic Q. 23. A. 2. ad 3.

Explicatur: prædestinatio consistit in actu impe-
rii electionem subsequente: quia prædestinatio con-
sistit in actu efficacissimo divini intellectûs transmit-
tentis creaturam rationalem ad vitam æternam; at-
qui hic est imperium: quia imperium est actus in-

intellectus, per quem media electa propter finem diriguntur in executione ad finem obtinendum; ergo prædestinatio formaliter consistit in imperio. Ex quibus:

Sequitur 1. subjectum prædestinationis activæ est Deus ipse ut prædestinans: quia prædestinatio activè sumpta est imperium Dei sive actus formaliter immanens divini intellectus & virtualiter transiens perducens creaturam rationalem ad vitam æternam.

Secundò subjectum prædestinationis passivè sumptæ est creatura rationalis, in quâ reperiuntur effectus prædestinationis activæ: ut vocatio sive gratia vocationis, justificatio sive gratia justificans, glorificatio sive gloria æterna, in quibus prædestinatio passivè accepta consistit.

Tertiò finis prædestinationis est gloria seu vita æterna, circâ quam prædestinatio mediata & circâ media: hoc est beneficia illa, per quæ Deus creaturam rationalem efficaciter perducit ad vitam æternam, immediatè versatur: est enim prædestinatio actus prudentiæ & providentiæ immediatus, cujus immediatum objectum sunt media.

Obj. prædestinatio à SS. PP. sæpe indicatur per actum voluntatis, & solo habito actu voluntatis, quo Deus vult electum efficaciter salvare, præciso omni alio actu electus certò salvabitur; alias enim non esset actus efficax, ergo prædestinatio essentialiter consistit in actu voluntatis.

2. Sicut supra: prædestinatio præsupponit actum voluntatis, & ideo significatur quandoque à SS. PP. nomine exprimente actum voluntatis, quandoque nomine exprimente actum intellectus sic à S. Aug. appellatur electio, propositum, definitio, prædefinitio, definita voluntatis sententia, constitutio, discretio, dispositio, præparatio, electio,

De Electo & Es
lectio, quod i
aurem de be
scientia & Deus
creantur; qui
intellectum p
pavis eum c
ere voluntatis
pletam futurio
qui vocatur impe
turis mediante
vas ad executo
telligitur volun
per intellectum

Q U

De prædestinat

DICO, Prædes

consequatur

1. A. 6. O.

Probaturnumer

ritus neque augeri

in prædestinatione

visione damnari

providentia immuta

si dispositio Sap

arborum folia num

lectum Deo notu

Jona. 1. v. 18. Se

1. 18. Oves m

viam æternam de

non reperit eas qui

per prædesti

ra in vno & cer

fallit in ordine c

definitam vel res

velationis dicit

DE EXISTENT. & ESSENT. PROVIDENT. & PRÆDEST. 247
lectio, eò quod involvat actum voluntatis. Dicitur
autem lib. de bono perseverantiae cap. 14. præ-
scientia, & Deus præscisse, quibus daturus esset ut
crederent: quibus indicat S. P. prædestinationem
ad intellectum pertinere. Non obstat allegata ratio:
quamvis enim divina voluntas sit efficacissima in ge-
nere voluntatis, non tamen intelligitur dare com-
pletam futuritionem, nisi adsit actus intellectus,
qui vocatur imperium: sicut enim voluntas in crea-
turis mediante intellectu movet potentias executi-
vas ad executionem, ita in Deo actu purissimo in-
telligitur voluntas virtualiter subordinata intellectui
per intellectum facere, quidquid decrevit facere.

Q U Æ S T I O I V.

An prædestinatio sit in se certa & immutabilis?

DICO. *Prædestinatio certissime & infallibiliter
consequitur suum effectum S. Th. hic. Q.
23. A. 6. O.*

Probat: numerus prædestinatorum soli Deo cog-
nitus neque augeri neque minui potest, nec repro-
bi prædestinatione salvati, nec prædestinati repro-
batione damnari possunt; si enim omnia divina
providentia immutabilis in numero pondere & men-
surâ disposuit Sap. 11. ut & capillos capitum &
arborum folia numeret, multò magis numerus E-
lectorum Deo notus erit certus, ut testatur Christus
Joan. 1. v. 18. *Scio quos elegerim.* Joan. 10. v.
27. & 28. *Oves meae vocem meam audiunt, ... &
ego vitam aeternam do eis: & non peribunt in aeternum
& non rapiet eas quisquam de manu mea; quamvis
autem Deo prædestinatorum & reprobatorum nume-
rus sit notus & certus, nulli tamen absolutâ & in-
fallibili certitudine constat, quod sit de numero præ-
destinatorum vel reprobatorum, nisi hoc speciali re-
velatione divinâ didicerit.* Q 4 *Obj.*

Obj. Secundum S. Aug. si non es prædestinatus fac ut prædestineris ; ergo homo non prædestinatus potest facere, ut prædestinetur.

R. Si locus iste in S. Aug. inveniatur, ita est intelligendus : si non exerces opera prædestinatorum, incipe illa exercere, & illa continuare usque ad finem & eris prædestinatus, id est ostendes in effectibus, te esse prædestinatum, nullus enim in bono perseverabit usque ad finem, nisi sit prædestinatus, cum perseverantia in bono sit effectus prædestinationis.

Q. 1. Quomodo Deus certò possit scire numerum prædestinatorum ?

R. Non per scientiam mediam, quæ omnem causæ determinationem antevertens nullam potest fundare certitudinem & effectûs infallibilitatem ; sed per scientiam visionis & approbationis, quæ subnixa proposito sive decreto efficaci divino videt media determinata infallibilia, quibus electus ex intentione Dei perducendi ad gloriam per media determinata & infallibilia salutem assequatur : non enim Deus electo media vago & inordinato modo præparat, ut si auditâ concione non convertatur, convertatur gravi morbo : quia hoc imperfectum divinæ providentiæ genus esset, sed modo determinato, ut his certis & determinatis mediis convertatur & ad finalem perseverantiam perducatur, in quâ prædefinitione Deus certò ordinem prædestinationis & media, quibus certissimè liberantur, quicunque liberantur, cognoscit.

Q. 2. An major sit numerus prædestinatorum quam reproborum ?

R. Non solum respectivè ad omnes homines major est numerus reproborum quam prædestinatorum, sed etiam inter Christianos plures æternum pereunt, quam salvan-

De Emend. &
liberantur constar
sacri dei, qui
in exp. Aug.
lem si boni veri
tatis, in compa
derantur sunt :
repletur, p
m, sic etiam
sumus... Pa
naris.

DISP

De casu

Liber prædestinatio
nalem constata
reante media, per
tam æternam, prædi
m dandi gloriam,
in intentivum, ide
media ad consecutio
ne æternam gloriam
re Dei nullam hab
talem quam bonitate
voluntatis ex parte Dei
quam propriam t
in ex prædestinati
is voluntatis dandi

QU

De modo prædestinatio

Quæ movetur
rationem
requepiam titul

DE EXISTENT. & ESSENT. PROVID. & PRÆDEST. 149
salvantur ut constat ex dicto Christi : multi vocati,
pauci electi , qui pauci dicuntur respectu multorum,
ut explicat S. Aug. lib. 3. Cont. Crelcon. cap. 66. *ii-*
dem ipsi boni verique Christiani , qui per seipos mul-
ti sunt , in comparatione matorum , falsorumque sti-
dem pauci sunt : sic multa grana , quibus magna hor-
rea implentur , pauca dicimus in comparatione palea-
rum , sic etiam... multa sunt stella, quas numerare non
possumus.... Paucas dicimus in comparatione arena
maris.

DISPUTATIO XVI.

De causis & effectibus predestinationis.

Licet prædestinatio secundum rationem suam essen-
tiale consistat in actu intellectûs vel imperio im-
perante media , per quæ prædestinatus consequatur
vitam æternam , præsupponit tamen voluntatem effica-
cem dandi gloriam , quam Theologi vocant Decre-
tum intentivum ; ideò enim Deus decernit & imperat
media ad consecutionem æternæ gloriæ , quia voluit
dare æternam gloriam , hoc decretum intentivum ex
parte Dei nullum habet aliud motivum vel rationem
finalem quam bonitatem divinam : cum actus divinæ
voluntatis ex parte Dei nullum aliud habeat motivum,
quam suam propriam bonitatem , sed controversitur
an ex parte prædestinati detur aliqua causa ipsius electio-
nis vel intentionis dandi æternam gloriam.

QUÆSTIO I.

*An & quomodo predestinatio sit facta ante prævisa
merita ?*

Quæstio movetur de adultis : quia parvulorum
ante usum rationis decedentium nulla sunt meri-
ta , neque gloriam titulo mercedis sed hæreditatis ac-

Q 5

ci-